Тільки-но звечоріло, як до квартири інженера Івана Свиридовича Сокороки з веселим гамором ввалилося п’ятеро колишніх його однокашників. Сторонньому, може, й дивно було б слухати, як вони, поважні люди із сріблом у чупринах, тиснучи руки, вигукували:

— Вітаю, Ваню!

— Поздоровляю, Ваню!

— Спасибі, Костику. І тобі, Петю!

Ваня, Костик, Петя, Павлуша… У кожного з них уже дорослі діти, але їм приємно звертатися один до одного по-колишньому. Це ніби повертає молодість.

Друзі прийшли до Сокороки "потягати його за вуха, щоб великий ріс і здоровий був". Колись, мовляв, предки мали звичку в день народження "тягати за вуха", а чому б і їм…

— От і добре, що завітали! — раділи Сокороки. — Тільки… де ж ваші жінки?

— Та ми так, на ходу…

Вручаючи пакунки, "хлопці" мимрили щось невиразне, але Сокорочиха — огрядна, можна б сказати, ве-лична жінка, категорично заявила:

— Е, ні! Я їх запрошу по телефону!

— Ну, що ж, — усміхнувся Сокорока, — поки жінки там зберуться, я вам покажу дещо…

Гості пригадали, що Іван Свиридович давно вже конструює якийсь незвичайний апарат, і, користуючись нагодою, квапили інженера продемонструвати той винахід. Розташувалися в кабінеті, який, власне, більше скидався на лабораторію. Тут і на столі, і на стелажах поряд із книгами громадилась сила-силенна всілякої апара-тури. Все те полискувало пластмасою, тьмяніло металом, поглядало спокійними зеленкуватими вічками осци-лографів. Простінок біля балконних дверей зайняла установка, схожа на електронну лічильну машину.

Господар мовчки вимкнув люстру, і кабінет у темряві одразу набув якоїсь загадковості. Запала нашоро-шена тиша. Іван Свиридович клацнув умикачем — замигали індикатори, на екрані осцилографа затремтіли зе-лені хвильки електронних сплесків.

— Оце і є той прилад… Я ще нікому його не демонстрував. Зветься БЕР…

Хтось кинув іронічне:

— Коротко і ясно.

— Це робоча назва. Зараз ми випробуємо апарат. Ви, звичайно, читали про всевидючий екран, відкритий Миколою Івановичем Кабановим. Повідомлення про це відкриття обійшло пресу всього світу в листопаді шіст-десятого року.

— Це про те, що радіохвилями можна обмацати усю Землю?

— Так. Радіохвилі, відбиті поверхнею Землі, частково повертаються туди, звідки вийшли. І можуть пока-зати на екрані локатора те, від чого відбилися…

— А з допомогою цієї установки теж можна зазирнути в найдальші куточки Землі?

— Я працював у іншому напрямі, — сказав Сокорока. — Цей апарат, хлопці, теж своєрідний всевидю-щий екран. Але від кабановського він відрізняється тим, що… Одне слово, БЕР може показати нам майбутнє!

Всі були вражені.

— Машина часу?.. Неймовірно!

— Подорож у майбутнє?.. Чудово!

— Нічого неймовірного або чудового тут нема. Наша наука й техніка всесильні.

Сокорока сів до апарата.

…На екрані з’явилися дві постаті. Вони сиділи на стільцях у кімнаті, дуже схожій на вітальню Сокороків. Спочатку це були невиразні силуети, якісь тіні. Але ось вони почали "оживати", і скоро добре стало видно, що то юнак і старша жінка. Деякий час ті двоє сиділи мовчки, ніби не знаючи, що діяти. Нарешті жінка мовила:

— Все-таки Заполяр’я — це Заполяр’я. Суворий край! Не їдь, сину… І без тебе ті вишні зберуть.

— То ж було колись, мамо! — Юнак якось неприродно схопився з стільця, заходив по кімнаті. — Тепер клімат Заполяр’я хоч і не такий, скажімо, як у Криму, але… Одне слово, не суворіший, ніж на півночі України чи на півдні Білорусії. Цьогорічний урожай вишень у Заполяр’ї перевершив усякі сподівання, і якщо ми, моло-ді, не допоможемо його зібрати…

Юнак розповів про греблю Берінгової протоки, про теплі течії, спрямовані в Північний океан ("Просто Північний, а не Льодовитий, мамо! Недаремно ж і назву змінили!"). Змалював їй складний механізм

утворення циклонів і антициклонів, що також приносять у Заполяр’я невичерпні потоки тепла. І поки хлопець говорив, на екрані видно було і греблю, що з’єднала два континенти, і реакторний острів поблизу неї, і безконечний простір океану. Здавалося, зеленуваті хвилі котяться через кімнату і от-от підхоплять і понесуть присутніх.

— Все це я знаю, — зітхнула мати, — а що, як, бува, відмовить установка, ну, трапиться яка-небудь ава-рія, що тоді? Як застукає вас мороз у літніх костюмчиках, не раді будете і ягодам. Візьми про всякий випадок дідову шубу… — Невідомо звідки в руках у неї раптом з’явилося добротне, підшите соболиним хутром пальто, дуже схоже на те, що його носить сам Сокорока. — Візьми!

Син засміявся і замахав руками:

— Що ви, що ви! Не треба!

— На випадок аварії… — благала мати. — Адже за теорією ймовірності можлива одна аварія на десять тисяч років.

— І ви боїтеся, що вона станеться саме тепер?

— А що ж ти думаєш? Все може бути!

Клацнув вимикач. Екран погас.

Відразу ж схопився Скептик.

— Дозвольте, Іване Свиридовичу, тобто Ваню, покажи, що там у тебе за екраном — телевізорний кіне-скоп чи, може, кінострічка?

За екраном усі побачили тільки плетиво провідників.

— Значить, це якась нова конструкція телевізора!

Сокорока загадково усміхався:

— Але ми можемо за допомогою цього телевізора бачити не те, що нам пропонує студія, а те, що самі схочемо…

— Я хочу дізнатися про космічні польоти! — випалив хтось.

Сокорока погасив світло і сів до апарата.

Цього разу присутні побачили перед великим екраном, що зайняв майже всю стіну, молоду жінку. Вона натискує якісь кнопки, говорить:

— Алло! Місяць!.. Будьте ласкаві, мені космодром кратера Коперник. Алло, космодром?.. Запросіть до екрана товариша Сідлайракету. Це дружина…

На екрані з’явився високий стрункий чоловік у костюмі астронавта — точнісінько такому, як тепер ма-люють у журналах.. Відхилив шолом — обличчя сердите, нахмурене.

— Що сталося? — замість привітання спитала дружина.

— Та нехай йому всячина. Не будемо знімати!

— Чому? Це ж фільм про Місяць!

— Чи ти з Марса впала, що дивуєшся. Хіба не знаєш режисера Крапки? Походив по кратеру, подивився на внутрішні схили кільцевої гірки, хмикнув і каже: "Нецікава фактура. Знімемо в павільйоні, на Землі. Крап-ка". Всі оператори і їхні помічники доводили йому, що муляжі не

можуть замінити натуру, а він своєї: "Ми не фотографи, а митці. Крапка". Одне слово, даремно тільки ракету ганяли — повертаємося ні з чим.

— Коли будеш вдома?

— Через тринадцять хвилин стартуємо. На вечерю встигну.

— Чудово! Що тобі приготувати?

— Шашлик. Та підсмаж цибульки, не забудь…

— А рислінгу з мінеральною водичкою?

— О, це буде чудово!

— І сигарет, звичайно, купити?

Обличчя чоловіка розпливлося в усмішці.

— Ти в мене золото! На жодній із планет немає такої дружини…

— Це ти правду сказав, бо я невтомно піклуюся про твоє здоров’я. А тому в оце замовлення доведеться внести невеличкі зміни. Після космічного польоту дуже корисний вітамінізований кефір. Та ще морквяні котлети. Я читала нову працю доктора кулінарних наук…

— Так навіщо тоді й запитувати?

— Я ж хочу догодити.

Екран погас. В темряві почувся голос Софії Миколаївни:

— Майже всі зібралися. Чи не пора 6 і до столу? Там є дещо смачніше від кефіру…

— Встигнемо! — гукнув оптиміст. — Хочеться зазирнути за обрії часу. Цікаво, як у майбутньому, ска-жімо, буде поставлено охорону здоров’я?

Знову засвітився екран. Поволі вичіткувалася картина: острівець в океані. Високо над будівлями здіймається позолочений шпиль. І враз усі побачили якесь приміщення. Оточений головками мікрофонів, там сидів чоловік середніх років і тривожно говорив:

— Усім, усім, усім! На Північному полюсі захворів стошістдесятирічний астроном. Як же його звати?.. Одне слово, Петро Петрович Петренко. Просимо надати медичну допомогу…

І враз з океану виринув підводний човен, з його борту на берег стрибнула дівчина в білому халаті з чемоданчиком у руці. Не встигла вона зробити й кроку, як над нею завис вертоліт, і з нього вистрибнув чорнобородий чоловік в окулярах. Повз них шугнула ракета, стала сторч, із люка, немов акробат, вистрибнув ще один лікар. Причалило кілька океанських лайнерів, і звідусіль бігли лікарі.

— Де він? Де?.. — гукали. — Нечувано! Перше захворювання за останніх п’ятдесят років!

Круглий павільйон обсерваторії. Біля телескопа сидить ще міцний чоловік із сивим волоссям. Чхає. Витирає хусточкою носа. Заходять лікарі, надягають маски, обступають старого. їх стільки, що не вміщаються в павільйоні.

— Як ви себе почуваєте, Петре Петровичу?

— Та це дрібниці, — махає рукою астроном. — Нежить…

— Ого! Хороші дрібниці! — гукає чорнобородий, найповажніший із медиків. — Цей вірус, як і всі інші хвороботворні тільця, уже давно знищено по всій Землі…

— Пусте, — відмагався дідусь, — колись це й хворобою не вважалося.

— А тепер, — заперечив чорнобородий, — коли давно ліквідовано всякі захворювання, це страшна хво-роба. Тим більше, що в нас немає лікарень.

Медик обернувся до радиста:

— Прошу сповістити Архітектурний Центр: необхідно негайно збудувати лікарню для хворого. Так і скажіть: негайно, не довше як за годину!

— Дозвольте, — почав благати старий астроном, — хоч годинку поговорити з онуком. Він щойно приле-тів із Марса, забіг на хвилинку…

— Забігав? — перебив його медик. — Все ясно. Це він звідти заніс нежить. Ізолювати хворого!

Всі підступають до пацієнта. В нього кривиться обличчя, кривиться… Дідусь чхнув, і лікарі розсипалися врізнобіч. Старий кинувся навтьоки…

Екран погас.

— Цікаво, цікаво… — озвався скептичний голос. — Але в мене є запитання…

— Запитання потім! Запитання потім! — в один голос загукали жінки. — Показуйте, Іване Свиридовичу, далі.

…Великий зал, битком набитий людьми. На трибуні моложавий чоловік. Він щось промовляє, енергійно жестикулюючи руками. Спочатку не чути було слів, та ось прорвалося.

— Отже, дорогі товариші, жюрі в складі трьохсот тридцяти трьох чоловік одностайно вирішило першою премією відзначити роман "Крапля води", поданий на конкурс під девізом "Новітній Пегас". Чим керувалося жюрі?.. Віршований роман "Крапля води" хоч і невеликий за своїм об’ємом (він має лише 110 тисяч рядків), але показує широку картину нашого життя. Автор подарував нам новаторський, філософський у своїй основі твір. В цікаво змайстрованій фабулі розкрито роботу фізиків, які здійснили розщеплення останнього нерозщепленого елемента — вуглецю. Багато хвилюючих розділів присвячено показові і такого величезного досягнення нашої науки, як синтез легких ядер. І немає сумніву, що автор компетентний, бо герої твору оперують багатьма і бага-тьма складними, я б сказав, оригінальними формулами. Зокрема, формула для розрахунку будівництва геліоме-талургійних заводів, на яких енергія Сонця плавитиме з руди метал, має не тільки естетичне, а й практичне зна-чення. Мимохідь, наче між іншим, автор зробив надзвичайно важливе відкриття. А з якою силою виразності змальовані наші заводи і фабрики, одне слово, усі підприємства! Одне слово, товариші, автор цього чудового роману цілком заслужив почесний лавровий вінок. Ось зараз, при вас, я розірву конверта, і ми дізнаємося, хто сховався під скромним девізом "Новітній Пегас".

Оратор тремтячою рукою розриває конверта. На обличчі — подив. П’є воду.

— Товариші… Дорогі товариші! Одне слово, автором роману "Крапля води" є електронна машина "Уні-версал — 1971"…

Екран потьмянів. Коли через деякий час він засвітився знову, друзі Сокороки побачили степ, аж до самого обрію розцвічений золотистими кружалами соняшника. Межівником ідуть двоє, соняшник ледве сягає їм до плечей. Один говорить:

— Ми внесли на ці сто гектарів усього один грам стимулятора росту. Минула доба, рослини підросли на один метр один сантиметр і один міліметр. Тваринам теж іде на користь — добре їдять, швидко нагулюють са-ло…

— Я не вірю в ці інтенсифікатори, дорогий агрономе. З погляду науки вони не витримують ніякої критики. Ну, скажіть, як стимулятор може вплинути на гени хоча б і цього соняшника, гени, що є єдиними носіями спадковості? Ви читали моє семитомне дослідження про спадковість? Тільки випадкові, я б сказав, хаотичні мутації можуть дати деякі зміни. А таке удосконалення природи, пробачте на слові, дитячі забавки.

— Але ж досвід, практика…

— Не в цьому справа, дорогий колего. На досвід ми всі посилаємось… До речі, покажіть мені цей ваш порошок…

Агроном виймає пакетик.

— Він із содою.

— Цікаво, цікаво, — пробубонів генетик, а затим зненацька втопив пальця в порошок і лизнув.

— Ой, навіщо ви? — скрикнув агроном. — Така доза може зашкодити.

— Пусте, сода ще ніколи не шкодила.

— Ой, дивіться! Ви ще скільки побудете в нас?

— Та, мабуть, завтра поїду. Нічого ж у вас цікавого немає…

— Давайте завтра зустрінемось отут, заміряємо соняшник, — запропонував агроном. — Ну, хоча б оце стебло.

Він одламав шерехуватий листок і поклав для приміти на золоту таріль соняшника.

— Ну, що ж, — промовив генетик, — якщо ви вважаєте, що завтрашній день дасть щось нове, то я не за-перечую. Прийду.

Сонце впало десь за соняшники. Степ швидко потемнів і так само швидко, як у кіно, минула ніч. Рвучко зійшло, покотилося вгору Сонце, і дехто помітив, що зійшло воно там, де заходило. На межівнику походжає той же таки агроном. За ніч соняшники так виросли, що він, піднявши руку, не може дістати квіту. Поглядає на го-динника.

— Вибачте, що я запізнився. Поки додибав...

— А де ви є? — озирається агроном.

— Я тут!

Щось смикнуло агронома за штани, глянув — біля його ноги стоїть малесенький чоловічок, до коліна йому не досягає!

— Ой лишенько! Бач, скуштували стимулятора... — Нахилився, підняв бідолашного, посадив на доло-ню, наче ляльку.

— Тепер я остаточно переконався, що цей ваш інтенсифікатор — непотрібна видумка, — пропищав бо-танік.

— Але ж ви самі... одне слово, на собі...

— Еге ж, еге, — тоненьким голоском скрикнув ботанік. — За вашою теорією, я мусив би вирости, зміц-ніти. А що вийшло?

— Справа в тому, що великі дози стимулятора діють у зворотному напрямку. Висловлюючись науково, такі дози, як ви спожили, дають від’ємний ріст.

Чоловічок на долоні почав енергійно розмахувати руками, наче забивав невидимі гвіздочки:

— Я не вірю, не вірю в ці стимулятори!

Він був до того комічний, що хтось із глядачів засміявся. Тоді ця жива лялька саркастично подивилася з екрана і промовила хрипким басом:

— А чи не здається вам, дорогі гості, що вже пора сідати за іменинний стіл?

Сокорока вимкнув апарат.

Софія Миколаївна заметушилася:

— І справді, пора. Ходімо, ходімо!

Всі, звичайно, були вражені. Загомоніли, перебиваючи одне одного:

— Як герой цього фільму міг звернутися до нас? Звідки він знає, що ми тут зібралися на іменини?

— Доки не скажете, Іване Свиридовичу, що воно за дивина оцей ваш БЕР, за стіл не сядемо!

Сокорока подивився на гостей веселими очима. Видно, був задоволений роботою апарата.

— Дорогі друзі, — тихо сказав він, чомусь розглядаючи свої руки. — Сьогодні не час читати лекції.

— Хоч коротенько, Ваню! Ну, в двох словах.

— Гаразд, — погодився Сокорока. — БЕР означає: біоелектронний резонатор. Він відтворює на екрані те, що уявляє людина. Ну, от я й пожартував трохи...

— Як же він відтворює?

— Це довго розказувати, а ми вже домовились: сьогодні не буде лекції, а будуть пісні, усмішки... БЕР сприймає, посилює й трансформує біоструми. Одне слово...

— Отож я й помітив, — перебив хтось із гостей, — що герої твого біофільму вживають твій улюблений вираз "одне слово".

— А шубу помітили? Це ж його шуба!

— І сонце, брат, у тебе зійшло не там, де йому належить сходити!

— За огріхи прошу вибачити: я ж імпровізував... — розвів руками Сокорока. — Це якби сів добрячий актор, ото був би біофільм!

— Признайся, Ваню, це тебе Софія Миколаївна тероризує кефіром та морквяними котлетами?

Софія Миколаївна засміялася:

— Шкода, що не випускають ще вітамінізованого!

…Веселий гамір не стихав цілий вечір. І найбільше розмов було, звичайно, про новий апарат.